

KATOLİK KİLİSESİNDE RUHBANLIĞIN KÖKENİ VE VATIKAN BİLDİRİLERİ ÇERÇEVESİNDE KADINLARIN RUHBANLIĞI (*)

Nadide ŞAHİN (**)

Öz

Dünyevi yaşam ile dini yaşam arasında aracılık işlevi gören ruhanlık kurumu birçok dinde yer alan bir olgudur. Ancak bu kurum Hıristiyanlık için ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü bu dine göre ruhanlar, İsa Mesih'in yeryüzündeki temsilcileridir.

Hıristiyanlıkta ruhanlığın kökeni Hıristiyan tebliğinin İsa tarafından havarilere devredilmesi geleneğine kadar dayandırılmaktadır. Yeni Ahit'e göre İsa henüz tebliğ faaliyetinin başında – kutsal hiyerarşinin temeli olarak- kendisine inananlardan on iki kişi seçerek havari adını vermiş ve onları çeşitli misyon faaliyetlerine yönlendirmiştir. Hıristiyan inancına göre çarmıha gerildikten sonra dirilen İsa, havarilerine görünerek onları kendisinden sonra da misyonu sürdürmekle görevlendirmiştir (Yuhanna 20/21-23). Havariler kendilerine verilen bu görevle İsa adına tebliğ etme yetkisine sahip olmuştur. Havarilerin, bu yetkiyi sonraki nesillere devretmesi ile Kilise içerisinde günümüze kadar devam eden ruhan teşkilatı oluşmuştur. Bu çerçevede İsa Mesih'ten ilahi görevi yerine getirecek vasıtaları almış olan Kilisenin, yeryüzünde Mesih'in görevini sürdürdüğü, dolayısıyla ilahi otoriteyi temsil ettiği kabul edilmektedir. Bu nedenle ruhan sınıfının dini yaşamın icra ve ifasında önemli görevleri bulunmaktadır. Bununla birlikte Katolik kilisesine göre İsa'nın bu görevi sadece erkeklere tevdi ettiği, bu nedenle kilisede kadınların ruhanlığa atanmasının müzakere dahi edilemeyeceği belirtilmektedir. Kökenini İsa'nın oluşturduğu bir kurum olduğundan Kilise kendini kadınları ruhanlığa atamada yetkili görmemektedir. Bu çalışmamızda Katolik Kilisesine göre ruhanlık anlayışının kökeni ve bu doğrultuda kadınların ruhanlığı konusundaki değerlendirme ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hıristiyanlık, Katolik Kilisesi, Ruhbanlık, Ruhban Sınıfı, Kadınların Ruhbanlığı.

*) Bu makale Hıristiyanlıkta Ruhbanlık Anlayışı isimli basılmamış yüksek lisans tezinin bir bölümü temel alınarak hazırlanmıştır.

**) Arş. Gör., Erzincan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Anabilim Dalı (e-posta: nsahin83@hotmail.com), ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8986-3638>

Origin of Priesthood in the Catholic Church and Priesthood of Women in the Framework of Vatican Declarations

Abstract

The institution of the priesthood, which is believed to function as a mediator between the secular life and the religious life, is a fact that takes place in many religions. But this institution has great importance for Christianity. The member of this religion sees the clergy as a representative of Jesus Christ on earth. In Christianity, the root of priesthood is based on the tradition of Christian mission being handed over to the disciples by Jesus. According to New Testament at the beginning of his mission, Jesus chose twelve people from among those who believed him and called them apostle and directed them various mission activities. According to Christian faith Jesus, who rose after the crucifixion, appeared to his apostles and appointed them to continue the mission (John 20/21-23). In this way apostles had the authority on behalf of Jesus. With the transfer of this authority to the next generation by apostles, institution of priesthood was formed in church and continue to until today. According to Christianity, that the Church has maintained the Jesus's duty on earth by receiving the right means from the Jesus Christ to perform the divine duty properly, thus representing the divine authority. So the clergy has important duties in the performance and execution of the religious life. However, according to the Catholic Church, it is not possible that the appointment of the women to the church because Jesus gives this duty only to men. Catholic Church does not see itself as authorized to appointment of women because priesthood is an institution founded by Jesus. In this study I will explain the origin of the sense of priesthood and in this framework priestly ordination of women according to the Catholic Church.

Keywords: *Christianity, Catholic Church, Priesthood, Clergy, Women's Priesthood.*

Giriş

“Korkmak, sakinme ve endişe ile olan korku” anlamına gelen Arapça “rahabe” fiilinden türetilen (El-İsfâhâni 2006: 512) ruhbanlık terim olarak; dünyevi yaşam ile dini yaşam arasında aracılık işlevini yerine getiren kurumdur. Toplumların ruhani önderleri sayılan, ibadet yöntemlerinin özel ve bazen de gizli olan bilgisini taşıyan ayin uzmanlarına da rahip denilmektedir. Ruhbanlar dini ritüellerin icrası, dini doktrin ve pratiklerin öğretim ve yayılması görevi ile mükelleftir (Priesthood, Catholic Encyclopedia).

Bünyesinde ruhbanlık kurumuna yer veren dinlerde ruhbanlık kurumunu ilgilendiren işler, toplumun benimsediği Tanrısal güçlerin ya da doğüstü varlıkların gerektirdiği ayin kurallarının uygun biçimde ifa edilmesi ile ilgilidir. Toplumsal örgütlenme biçimlerinin kutsal bir nitelik taşıdığı aile ya da klan gibi topluluklarda aile ya da klan şefi rahiplik görevini yürütmektedir. Diğer bazı toplumlarda ise bu görevi uzmanlaşmış kişiler yerine getirmektedir. Mesela Eski Roma'da kendisinden hizmet bekleyen halktan ayrı bir taba-

ka olarak inanca ilişkin özel görevleri olan rahiplerce bu görev ifa edilmekteydi (Laing 1951: 325-326).

Günümüz dünyasının kökeni en eski dinlerden olan Hinduizmde de ruhbanlık oldukça önemli bir olgudur. Bu dinde kast sistemi olarak ifade edilen toplumsal sınıflandırmanın en üst tabakasını brahminler denilen din adamları teşkil etmektedir. Tanrı Brahma'nın ağzından yaratıldığı düşünülen brahminlerin, kutsal kitap koleksiyonunun bir parçası olan vedaları koruma, yorumlama, kurban ayinlerini icra etme, hekimlik, falcılık gibi işleri yerine getirme sorumlulukları bulunmaktadır (Knife 1987: 539). Hint kökenli bir başka din olan Budizmde bulunan 'Sangha' teşkilatı ise bilinen en eski bekâr rahipler teşkilatıdır. Belli başlı kurallara uymak zorunda olan bu teşkilata mensup rahipler manastırlarda topluca münzevi hayatı yaşamaktadırlar. Bu ruhbanların ortak hedefi dhamma'yı (doktrin) yaymak ve nihai hedef olan nirvanaya ulaşmaktır. Bu dine göre üç ana unsurdan biri olan Sangha teşkilatına dâhil olmadan kurtuluşa ermek mümkün değildir (Tümer vd. 2002: 189-190).

M.Ö. 6. yüzyılda ortaya çıkmış Zerdüştükte de özel bir ruhban sınıfının yer aldığı görülmektedir. Bu dinde rahiplerin nezaretinde Tanrı'nın sembolü olan ateşin temizliğini korumak için günde beş defa temizleme ayinleri yapılmakta, kutsal kitaptan parçalar okunduğu belirtilmektedir. Yine birçok dinsel kültürde yaygın olan kurban ayinleri de bu dinde ruhban sınıfı tarafından yönetilmektedir (Tümer vd. 2002: 188-190). İran kökenli bir başka din olan Maniheizmde de bir tür ruhbanlık sınıfı yerine geçen seçkinler sınıfı bulunmaktadır. Zorlu bir hazırlık sürecinden sonra 'Tanrısal Işık' ile dolan seçkinler sınıfı, bu ışığı dünyevi nesnelere kirletecek eylemlerden uzak dururlardı. Bunların dışında kalan dinleyiciler sınıfı ise seçkinlerden çeşitli hediyeler karşılığında sık sık kutsanma talep eder ve onlara neredeyse tapınma derecesinde saygı gösterirlerdi (Sarıkçıoğlu 1983: 126-131).

Ruhbanlık kurumu Yahudilikte ise kohenlerin etkili olduğu dönemlerde görülmektedir. İbrânîce'de "din adamı" anlamı taşımakta olan kohen kavramının Yahve inancının din adamlarının yanı sıra Mısır (Tekvîn, 41:45), Filisti (I. Samuel, 6:2) ve Baal (II. Krallar, 10:19) kâhinleri için de kullanıldığı ifade edilmektedir (Harman, 2001: 170). Bu dönemde kohenler, kurban ve mabed ile ilgili ibadetleri yöneten kutsal kişiler olarak görülmekte idi. Yahudilikte Kutsal kitaba göre ilk kohen ve kohen sınıfının atası Harun'dur. Bu çerçevede bizzat Rab Yahve, Sînâ'da Musâ'ya Harun'un liderliğinde kâhinlik müessesesini oluşturmasını (Çıkış, 28:1-2) ve Harun için elbiseler hazırlamasını emreder (Çıkış, 28; Levililer, 8:7-9). Musâ da Harun ve oğullarına göğüslük, entari, nakışlı gömlek, sarık gibi kutsal giysiler hazırlar. Harun ve oğullarını toplanma çadırının kapısına getirip su ile yıkar, kutsal giysileri giydirerek mesheder (Çıkış, 29; 40:12-15). Bu seremoni ile kâhin olan Harun'a görevleriyle ilgili talimatlar bizzat Tanrı tarafından verilmiştir (Sayılar, 18). Harun'un kendisi baş kâhin ve kâhinliğin kurucusu olduğu gibi soyu da kâhindir (Sayılar, 3-4; 18). Harun ve soyunun kâhinliği daimî statüdedir (Çıkış 29:9). Kurban takdimi gibi tanrıya yönelik kutsal ritüelleri yerine getirmek, çeşitli toplumsal faaliyetleri yürütmek bu

sınıfın görevleri arasındaydı (Harman, 1997: 255). II. Mabel'in yıkılmasından (M.S.70) sonra ruhbanlık işlevleri kısıtlanan kohan sınıfı hemen hemen tüm ayrıcalıklarını yitirmiştir. Günümüzde onların yerini hahamlar almıştır ancak hahamlar, kohan sınıfında olduğu gibi tanrı ile insan arasında arabulucu özellik taşımamakta; Yahudiliğin öğreticileri olarak kabul edilmektedir (Özen, 2001: 142).

Yukarıda ifade edildiği üzere geçmişten günümüze birçok toplulukta ruhbanlık kurumunun yer aldığı görülmektedir. Ancak bu kurum Hıristiyanlık için ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü bu dine göre ruhbanların, İsa Mesih'in yeryüzündeki temsilcileri olarak ilahi otoriteyi temsil ettikleri kabul edilmektedir.

Katolik Kilisesine Göre Ruhbanlık Anlayışının Kökeni ve Gelişimi

Hıristiyanlıkta ruhban kelimesi, Kilisede görevli bulunan din adamlarını ifade etmektedir. Mesih'in yeryüzündeki temsilcileri olarak nitelendirilen ruhban sınıfının kökenini Kitabı Mukaddes'ten aldığı kabul edilmektedir. Bu bağlamda Eski Ahit'te tapınak görevlilerini ifade eden İbranice 'Sheret' kelimesinin Yunancaya 'Leitourgein' olarak çevrildiği ve Yeni Ahit'te bu kullanımın devam ettirildiği belirtilmektedir. Bununla birlikte Yeni Ahit'te ruhbanlık görevi ile ilgili olarak presbyter (ihtiyarlar), episkopos (gözetmen) ve diakonos (hizmetli) gibi kelimelerin de kullanıldığı görülmektedir (Paul 1987: 538).

Hıristiyanlık'ta İsa örneğini takip etmek ruhbanlık anlayışının temelini oluşturmaktadır. Markos İncili'ne göre kutsal hiyerarşinin temeli olarak İsa, daha tebliğ faaliyetinin başında inanırlar arasından on iki kişiyi seçerek bunlara havari adını vermiştir (Markos 3: 13-14). Havariler, İsa'nın sağlığında onun isteği doğrultusunda Yahudi köy ve kasabalarında misyon faaliyetlerinde bulunarak İsa'nın mesajını anlatmışlardır. Yaklaşık üç yıl sürdürülen faaliyetlerin ardından İsa, bozgunculuk yaptığı gerekçesi ile idama mahkûm edilerek çarmıha gerilmiştir (Yuhanna 19. Bab).

Yeni Ahit'e göre çarmıh hadisesinden üç gün sonra dirilen İsa, havarilerine görünerek onları kendisinden sonra da misyonu devam ettirmekle görevlendirmiştir. Buna göre İsa, havarilerine 'Baba beni gönderdiği gibi ben de sizi gönderiyorum... kimlerin günahını bağışlarsanız onlar bağışlanmış olur ve kimlerinkini alıkoysanız alıkonmuş olur' (Yuhanna 20:21-23) demiştir. Matta İncili'nde ise bu olay şu şekilde nakledilmektedir; İsa havarilerine "İmdi siz gidin bütün milletleri şakirt edinin, onları Baba, Oğul ve Ruh'ül Kudüs adına vaftiz edin. Size emrettiğim her şeyi tutmalarını onlara öğretin; işte ben bütün günlerin dünyanın sonun kadar sizinle beraberim" (Matta 28:19-20) demiştir. İsa'nın böyle diyerek havarileri, Hıristiyanlığı öğretmek, insanları vaftiz etmek ve dini olarak idare etmekle görevlendirdiği ifade edilmektedir. Yani İsa, bu şekilde havarilerine kendi adına kutsallaştırma, öğretme ve idare etme yükümlülüğünü tevdi etmiştir. Böylece Mesih'in misyonu havarilerin misyonu olmuş, kendilerine verilen bu görevle havariler İsa adına hareket etme yetkisini elde etmişlerdir (Catechism of The Catholic Church 1994: 212)

İsa'nın kendilerine verdiği bu yetki ile havariler öğretiyi önce Yahudiler arasında yaymaya başlamış daha sonra diğer milletler arasında da devam ettirmişlerdir. Böylece kilise,

Mesih'in kendisi tarafından seçilen ve misyon için gönderilen havarilerin oluşturduğu temel üzerine kurulmuştur.¹ İsa'nın kısa süre sonra geri gelerek Tanrısal krallığı kuracağına inanan ilk Hıristiyan cemaati paylaşma ve dayanışmanın esas olduğu bir azizler topluluğu gibi davranmaya çalışmışlardır. Varlıklı bireylerin malları kilise önderlerine teslim edilerek onlar eli ile cemaat içindeki ihtiyaç sahiplerine dağıtılmıştır.

Kilise önderleri için Yeni Ahit'te "ihtiyarlar" (presbyter) ve "gözetmen" (episkopos) olmak üzere iki ana terim kullanılmaktadır. Havariler döneminde yerel her topluluğa ihtiyarlar ve yardımcıları atanarak bunların nitelik ve görevleri tanımlanırdı (Resullerin İşleri 14:23, 20:17, 20:28). Yeni Ahit'in farklı metinlerinde kilise önderleri için hem presbyter hem de episkopos ifadelerinin kullanılması bize her iki kelimenin de aynı hizmet rolü için kullanıldığını göstermektedir. Bu durumda belki de presbyter terimi rütbeyi episkopos terimi ise vazifeyi ifade etmekteydi (Titus, 1:5-7; I.Petrus, 5:1-3; I.Timoteos, 3:1-7; 5:17-19; Maclean 1951: 660). Yeni Ahit'e göre Tanrının Kilisesini idare etmek üzere Kutsal Ruh tarafından ihdas edilen (Resullerin İşleri 20:28) bu kimselerin görevi İsa'nın eseri olan kurtuluşu devam ettirmek ve kutsama ayinlerini icra etmektir (İbranilere, 5:1). Ekip halinde çalışan presbyterler yerel kilisenin tüm hizmetlerinde ortak yetkililer olarak hareket ederlerdi (Resullerin İşleri 11:30, 14:23, 15:2-6, 22:23, 16:4; Filipelilere 1:1; I.Timoteos 3:2, 4:14, 5:17-19). Bu kilise önderleri arasında diğerlerinin oy birliği ile çıkardıkları eşitlerin birincisi denilebilen bir başkan bulunurdu. Bu şekilde derli toplu bir idare amaçlanırdı (Malcolm 2006: 136).

Zamanla cemaat mensuplarının sayısının hızla artması ile episkoposlar fiziksel ihtiyaçlara cevap veremez olmaya başlamış ve cemaat içerisinde serzenişler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunun üzerine kilise önderleri maddi ihtiyaçları karşılama hususunda dini tebliği büyük oranda aksatmalarına rağmen zorlandıklarını ve bu tür hizmetler için ayrı bir grup kurulması gerektiğini ifade etmişlerdir. (Resullerin İşleri 6:3). Bu amaçla cemaat mensupları arasından yedi kişi diyakoz (papaz yardımcısı) olarak seçip kutsanmıştır. Diyakozluk görevinin ihdas edilmesi ile episkoposlar (presbyterler) kilisenin öğretisine devam etmiş, diyakozlar ise halkın ihtiyaçlarına yardımcı olmaya çalışmışlardır (Resullerin İşleri, 2:44; 6. Bab).

İfade edilenler çerçevesinde Yeni Ahit'e göre, Kilise'nin manevi önderliğini sürdüren episkopos ve presbyterler kiliseyi yönetme, koruma ve kiliseye eğitim vermekle sorumlu, yoksullara yardım vs. gibi kilisenin günlük hizmetlerini sürdüren diyakozların ise organizasyon ve uygulama gerektiren işlerden sorumlu olduğu görülmektedir. Kilisenin yönlendirilişi bu iki gruba bağlı olduğundan bu görevlilerin nitelikleri büyük önem taşımaktaydı. Yeni Ahit'te bu nitelikler şu şekilde açıklanmaktadır: "İmdi nazır olacak adam

1) Yeni Ahit'e göre Pentakost günü inananlar bir arada iken Ruh'ül Kudüs ateşten diller şeklinde havarilerin üzerine inmiş ve onların farklı lisanlarda konuşmalarına neden olmuştur. Ardından Petrus orada bulunanlara İsa Mesih'i müjdelemiş ve aynı gün bu vaaz neticesinde yaklaşık üç bin Yahudi yeni imanı kabul ederek vaftiz olmuşlardır. Bu surette Pentakost günü Hıristiyan Kilisesi'nin tarihi başlamıştır. Bkz. Resullerin İşleri 2. bab.

için gerektir ki; kusursuz, temkinli, bir kadın kocası, akıllı, intizam sahibi, misafirperver, öğretmeye kabiliyetli, şaraba meyyal değil, vurucu değil, fakat mülayim, kavgacı değil, para sevmeyen, çocukları vakarla kendisine itaat eden, dinde müptedi olmaması, dışarıda olanlar tarafından kendisine iyi şahadet edilmesi lazımdır. Aynı suretle şammaslar (diya-koz) iki sözlü, çok şaraba meyyal, yakışsız kazanca haris değil, temiz vicdanda iman sırrına sahip olarak vakarlı olsunlar. Ve bunlar önce tecrübe edilsinler, kusursuz iseler sonra şammaslık etsinler (I.Timoteos, 3:2-10)”.

Sonuç itibari ile Kilisenin ilk döneminde Ruh’ül Kudüs’ün inayeti ile çeşitli yetki-lerle donatılarak Tanrının Kilisesini gütmeye görevinin İsa’dan havarilerine, onlardan da daha sonraki inanırlara verilmesi ile ruhbanlık kurumunun temelini atıldığı ve farklı hizmet gruplarının oluştuğunu görmekteyiz. Havariler, kendilerine emanet edilmiş olan misyonun kendilerinden sonra da devam etmesi için Kutsal Ruh’un inayetiyle, birlikte çalıştıkları kişilere, Tanrı’nın Kilisesini gütmeye ve sürüye göz kulak olmayı salık vererek vekâlet vermişlerdir (Catechism of The Catholic Church 1994: 211). Zaman ilerledikçe havarilerin mirasçıları kavramı gelişmiştir. Buna göre yetki, İsa’ya ve onun doğrudan tanımış olan havarilerine uzanan bir zincirin üyelerine geçmiştir. Neticede bu silsile ile Kilise içerisinde günümüze kadar devam eden ruhban teşkilatının tohumları ilk inanırlarla birlikte atılmış ve bu şekilde insanlığın geri kalanından ayrılan bir ruhbanlık anlayışı gelişmiştir (Woodhead, 2006: 67). Ancak bu gruplar arasında başlangıçta hiyerarşi farkı bulunmamaktaydı yani bu ilk dönemde sınırlandırılmış görev ve yönetmelikler ile oluşturulmuş sabit bir teşkilat mevcut değildi. Kilise içerisinde bu şekilde bir ruhbanlık hiyerarşisinin oluşması ancak II. yüzyılda başlamıştır (Bihlmeyer vd., 1971: 75).

II. yüzyıldan başlayarak her biri birer piskoposun idaresinde bulunan bölgesel piskoposlukların kurulması ile kilisenin yönetimi başkanlık yapan kişilerin eline geçerek bu kişilerin yetkileri artmıştır. Bu suretle episkopos unvanı sadece bu kişilere ait bir unvan haline gelmiştir. Cemaat içerisinde çıkan ayrılıklar ile mücadeleler sırasında episkoposluk makamı daha güçlü ve etkin bir yapıya kavuşmuş, piskopos cemaatin gerçek lideri, başkanı, ibadetin idare edicisi ve mukaddes sırların dağıtıcısı olarak görülmüştür (Bihlmeyer vd., 1971: 75). Piskoposlar kendi idari bölgelerinde dünyevi ve manevi hükümlerinin temsilcileri olarak ruhani büyük bir güce sahip kişiler haline gelmiştir. Böylece piskoposlar kendi denetimi altındaki kiliselerini Mesih’in vekilleri olarak yetki ve kutsal güçlerini kullanarak idare etmiş, kutsama yetkisini paylaştıkları papazları atama, denetleme, konfirmasyon ayinini yönetme, kilisenin mali işlerini yürütme gibi görevleri de üstlenmişlerdir (AnaBritannica, 1989: 313).

Bu dönemde başpiskoposun kurul üyeleri olarak tanımlanan papazlar ise öğretim ve ibadet işinde piskoposun yardımcılığını sürdürmekte ve piskopos olmadığı zamanlarda onun vekilleri olarak görev yapmaktaydılar. Bu noktada piskoposun İsa’ya benzerlik ile başkanlık ettiği, papazların ise havariler konseyine benzer şekilde hareket ettiği ifade edilmektedir (Maclean, 1951: 660).

Bu iki grubun temel görevi İsa’nın emri gereğince (Markos 16:15). İncil’i bütün insanlara bildirmektir. Kilise yaşamının merkezi olan evharistiya ayininde kutsallaştırma

yükümlülükleri olan episkopos ve papazlar, duaları, vaazları ve kilise sırları ile Kiliseyi kutlulaştırırlar. Onlar Mesih'e yeni müritler kazandıran imanın habercileri olarak Kiliseyi sürüye örnek olacak biçimde görevlerini yaparak idare ederler (I.Petrus, 5:3). Bu yolla kendilerine emanet edilen sürü ile birlikte ebedi yaşama hak kazanırlar (Catechism of The Catholic Church, 1994: 216).

Ruhbanlık hiyerarşisinin bir alt derecesinde ise ortaya çıkışından daha önce bahsedilen diyakozluk makamı bulunmaktadır. Diyakozlar, evharistiya ayinin de sunuma yardımcı, ayinlerde dua ve ilahiler okuyan, düzeni sağlayan, vaftiz törenine yardımcı kişilerdir. Bunun yanı sıra onların hastaları ziyaret, cenazeleri düzenleme, kilisenin yardımlarını dağıtma, kilise dışındaki insanların eğitimine yardımcı olma gibi sorumlulukları da bulunmaktadır (Maclean, 1951: 665).

İkinci Kademe Din Adamı Sınıfı

Kilise içinde ilerleyen süreçte yeni çıkan ihtiyaçları karşılamak üzere daha küçük makamlar da oluşturulmuştur. Bu konuda farklı dönemlere ait metinlerde diyakoz yardımcıları, okuyucular, kapı tutucular, rahip yardımcıları, şeytan-cin çıkarıcılar gibi makamlardan bahsedilmektedir.²

Ruhbanlığın alt tabakası içinde en eski olanı okuyuculardır. M.S. 150'li yıllara ait metinlerde farklı bir tabaka olduğu söylenirse de ayinlerin okuyucusu olarak onların önemli bir göreve sahip oldukları görülmektedir. Onların okuduklarını açıklama görevlerinin de bulunduğu düşünülmektedir. Fakat III. yüzyılın ortalarında görevleri yalnızca metinleri okuma ile sınırlandırılarak konumları düşürülmüştür. Bir diğer makamda bulunan diyakoz yardımcısı, evharistiya ayini için gerekli malzemeleri hazırlayıp sunağa götürmek, cemaate kutsal kitaptan çeşitli metinler okumak gibi diyakoza yardımcı olacağı birtakım görevler yerine getirmektedir (Maclean, 1951: 667; Bihlmeyer, vd. 1971: 78). Rahip yardımcıları ise evharistiya ve diğer törenlerde bazı küçük görevleri yürütmek, ayin sırasında ilahi okumak, ayinde kullanılan mumları yakıp taşımak, ayin için ekmek şarabı hazırlamak, kutsama sırasında rahibe asistanlık yapmak gibi birtakım görevler ile ilgilenmektedirler (Maclean, 1951: 668).

Kapı tutuculuğu görevini yerine getiren kapı tutucularından Cornelius'un listelerinde yer almasına rağmen, diyakozların kapılara göz kulak olmakla sorumlu tutulduklarından bahseden eski talimatı uygulayan kilise düzenlemelerinde bu sınıftan bahsedilmediği ifade edilir (Maclean, 1951: 668).

Bir diğer grup Şeytan-cin çıkarıcılar, şeytan çarpmış, deli ve buna benzer kişiler ile ilgilenirlerdi. Yeni Ahit'te İsa tarafından yapılan mucizeler arasında bu durum da yer almaktadır. Matta 8. bab on altıncı cümlede "ve akşamleyin cine tutulmuş birçok adamları kendisine getirdiler ve O bir sözle ruhları çıkardı ve hastaların hepsini iyi etti" ibaresi

2) Ancak bu makamların her yerde bir kademe olarak tanınmadığı dikkate alınmalıdır. Bkz. Maclean 1951: 667; Bihlmeyer vd. 1971: 78.

yer almaktadır. İsa hayatta iken havarilerine de böyle bir yetki vermiştir. Başlangıçta karizmatik olan bu makam zamanla her piskoposlukta resmi bir kademe haline gelmiştir. Ancak bu yetkinin ilerleyen süreçte kötüye kullanılması sıkı düzenlemeler getirilmesine neden olmuştur. Bu çerçevede hiç kimse piskopos yetkilendirmedikçe bu ayini icra edemezdi. Modern dönemde Kilise şeytan-cin çıkarma ayinine nadiren yetki vermektedir (Maclean, 1951: 669).

Katolik Kilisesi'nde orta çağa gelindiğinde piskopos, papaz, diyakoz, diyakoz yardımcısı olmak üzere dört büyük sınıf ve rahip yardımcısı, okuyucular, şeytan-cin çıkarıcılar, kapı tutucular olmak üzere dört küçük sınıf olarak bir düzenleme mevcut olduğu görülür. Papa VI. Paul 1972 yılında yayınladığı bir genelge ile bu makamlardan bazılarını ilga edip bazılarının da önemini azaltıldığını ilan etmiştir (Aydın, 2005: 352).

Günümüzde Katolik Kilisesi'nde Papa, Kardinal, Başpiskopos, Piskopos, Papaz ve diyakoz şeklinde hiyerarşi basamakları yer almaktadır (Salar, 2008: 60-67).

III. – V. yüzyıllar arasında tüm piskoposların resmi sıfatı olarak kullanılan Papa unvanı, VI. yüzyıldan itibaren Roma Piskoposunu ifade etmek için kullanılmış; IX. Yüzyıldan itibaren ise Batı'ya has bir kullanımla sadece Roma Piskoposuna ait bir unvan olarak yerleşmiştir (Işık, 2006: 44). Roma Başpiskoposu olarak da nitelendirilen Papa, Katolik Kilisesi'nin seçilmiş en yüksek ruhani lideri, Vatikan devletinin başkanı olarak bu görevi ile İsa tarafından kilisenin temeli olarak seçilen on iki havariden ilki olan Petrus'un temsilcisidir. Bu bağlamda Papa ile piskoposların ilişkisi havarilerin başındaki Petrus ile havarilerin ilişkisi gibidir (Salar, 2008: 60). Papa, kardinaller kurulu tarafından “conclave” denilen her türlü müdahaleden uzak özel toplantılar ile seçilirler. Kaydı hayat şartı ile seçilen Papa, ancak isterse istifa edebilir (Aydın, 1997: 3-5). İsa'nın vekili olması sebebiyle Papa'nın, kilise üzerinde her daim serbestçe uygulayabileceği mutlak ve evrensel bir iktidara sahip olduğu belirtilir. Bu suretle en yüksek otorite yetkisini elinde bulunduran Papa'nın, inanç ve ahlaki konular ile ilgili verdiği kararlarda yanılmazlık yetkisine sahip olduğu kabul edilir (Catechism of The Catholic Church, 1994: 214).

Hiyerarşinin bir alt basamağında kardinaller bulunmaktadır. Yönetim işlerinde yardımcı olan Kardinaller bir nevi Papalık kurumunun bakanlarıdır. Papa adayı bu kardinallerden biridir. Ve Papalık seçimine sadece kardinaller katılabilmektedir (Salar, 2008: 63-64; Aydın 2005: 68). Bir alt basamakta belli sınırlar içerisindeki piskoposlukların yönetimi üzerinde yetkisi olan başpiskoposlar yer almaktadır. Ortaçağ'da çok fazla yetkisi olan başpiskoposların bu yetkileri Trent Konsili ile kısıtlanmış olsa da sorumluluğu halen birçok piskoposluğa uzanan bu unvan Katolik Kilisesi içinde günümüzde de kullanılmaktadır (Salar, 2008: 64; Aydın, 2005: 86). Daha önce bahsi geçen piskopos sınıfı ise diyosez adı verilen bölgenin dini işlerinden ve idaresinden sorumludur. Diğer bütün piskoposlar ile birlik içinde olmak kaydıyla her bir piskopos kendisine emanet edilen Kilisenin bir bölgesinin sorumluluğunu üstlenir. Atama töreni ile kendisine emanet edilen yerel kilisenin lideri olan piskoposlar, havarilerin halefleri ve piskoposlar kurulunun üyeleri olarak, Papa'nın otoritesi altında bütün kilisenin görev, yetki ve sorumluluklarına

katılırlar (Catechism of The Catholic Church, 1994: 365- 372). 1965 yılında Papa VI. Paul tarafından kurulan Piskoposlar Kurulu, zaman zaman Papa'nın daveti üzerine din eğitimi, aile, sakramentler ve laikler ile ilgili çeşitli konuları tartışmak üzere toplanmaktadır. Bunun yanında bölgesel kurullarda düzenlenmektedir (Salar, 2008: 65). Erken dönem Hıristiyan Kilisesi'nde piskoposların yardımcıları olarak görev yapan papazlar, piskoposların hazır bulunmadığı ortamlarda onların görevini yürütmüşlerdir. Ancak piskoposların, bölge kiliselerinin kurulması ile bir takım yetkilerini papazlara devretmesi ile bu sınıf önem kazanmaya başlamıştır. Bu çerçevede Papazların, İsa Mesih'i örnek alarak İncil'i bildirmek, vaaz vermek, denetimi altındaki cemaatin eğitimi, ayinlerin yönetilmesi gibi hususlarda görev ve yetkileri bulunmaktadır (Bihlmeyer vd., 1971: 77). Hiyerarşinin en alt basamağında yer alan diyakoz sınıfı piskopos ve papazların laik inanırlarla olan ilişkisini sağlamaktadır. İsa adına toplumun ihtiyaçları ile ilgilenen diyakozlar, kilise hayatında ibadet ve hizmetin birbirine bağlılığına örnek teşkil etmekte; kiliselerdeki dine dayalı sosyal hizmetleri organize etmektedirler. Diyakozlar, Tanrı kelamını okuyup yayan, cemaatin eğitilmesine yardımcı olan, hayır işlerini yerine getiren din adamlarıdır (Salar, 2008: 66-67; Catechism of The Catholic Church, 1994: 367).

Vatikan Bildirileri³ Çerçevesinde Katolik Kilisesinin Kadınların Ruhbanlığa Atanmaları ve Takdisi İle İlgili Görüşleri

Katolik Kilisesine göre kadınlar ruhbanlık sakramentine çeşitli şekillerde iştirak etmekte, özellikle de annelik rolüyle bunu gerçekleştirmektedirler. Sadece manevi annelik yoluyla değil bir çocuk dünyaya getirip onu yetiştirmekle kadınların bu sakramente iştiraki kilise için çok değerli ilahi bir görevdir.

Ele alınan bildirilerde ifade edildiği kadarıyla, Katolik Kilisesi için, Katoliklerin de içinde bulunduğu bazı kadınların ruhbanlık görevine getirilebileceklerine dair iddiaları savunulması imkânsız bir varsayıma dayanmaktadır. Çünkü onlara göre ruhbanlık görevi herhangi birinin sosyolojik bir kriter ya da yasal bir prosedür gözüyle bakabileceği bir olgu değil, İsa'nın vasiyetine itaat ile ilgili bir olgudur. Bu çerçevede İsa ruhbanlık görevini sadece erkeklere tevdi etmiştir. Öğretilerini takibe kadınları da çağırılmış bulunan İsa, onları ruhbanlık görevini emanet ettiği grup içerisine yer almaya çağırmamış ve buna izin vermemiştir. Kiliseye göre izlenmesi gereken buyruklar olarak yorumlanan Hıristiyan geleneğinin yanı sıra İsa'nın bir bütün olarak tüm davranışları onun bu vasiyeti doğrultusunda olmuştur. Nitekim İncil'in, İsa'nın vaaz misyonu için asla bir kadını görevlendirmedeğini bildirdiğini söylemektedirler. Hepsini erkek olan on iki kişinin seçiminde de (Luka 9:1-6), aralarında kadın bulunmayan yetmiş iki kişinin seçiminde de İsa'nın bu vasiyetinin görüldüğünü düşünmektedirler (Luka 10:1-20).

3) "Declaration Inter Insigniores On The Question of Admission of Women to The Ministerial Priesthood", www.vatican.va, 24.12.2017.

"Apostolic Letter Ordinatio Sacerdotalis Of John Paul II To The Bishops Of The Catholic Church On Reserving Priestly Ordination To Men Alone", www.vatican.va, 24.12.2017.

İsa seçtiği on iki kişiye “Babamın beni gönderdiği gibi bende sizi gönderiyorum” diyerek, onlara ruhanlık görevinin temelini teşkil eden evharistiyayı kendi adına düzenleme misyonu ve gücünü bahşetmiştir (Luka 22/19). Yeniden dirilişinin ardından İsa, havarilerine günahları af yetkisi de vermiş (Yuhanna 20/22-23) ve İncili öğretme görevini yüklemiştir (Matta28/ 18-20; Markos 16/16-18).

İsa'nın ruhanlık vazifesi ile ilgili vasiyeti havariler ve diğer topluluk liderlerince yerine getirilerek bundan sonra yürürlükte kalacak olan Hıristiyan geleneği oluşturulmuştur.

Ele alınan bildiri metinlerine göre, Kilise'nin kadınların ruhanlığa atanmasını müzakere etmeye dahi yetkisi yoktur ve bu yargı kilisenin tüm inanırlarınca kesin bir şekilde kavranmalıdır. Onlar için bu konudaki temel nokta İsa'nın bizzat teşkil ettiği ruhanlık vazifesinin aslına sadık kalmaktır. Papa Pius XII bunu şöyle ifade etmiştir: “Kilise sakramentlerin özü, içeriği üzerinde bir güce sahip değildir, vahyin kendisi olan İsa Mesih tarafından belirlendiği şekliyle sakramentlerin alametlerini sürdürmekle görevlidir.”⁴ Bu durumda Kilise, İsa'nın ruhanlık vazifesini sadece erkeklere bahşettiği kaidelerini kabulle mükellef olduğu düşünülmektedir.

Yukarıda ifade edilenlerle birlikte Katolik kilisesine göre, İsa'nın bu görevin erkeklere tevdi edilmesi hususundaki açık vasiyetinin o dönem ve sonrasında kadınlara karşı önyargıdan yahut İsa'nın döneminin kadın konusundaki zihniyetini taşımasından kaynaklandığını söyleyerek itiraz etmek mümkün değildir. Çünkü İsa'nın hiçbir zaman kadınları aşağılayan zihniyete riayet etmediği ve aslında cinsel farklılıklara dayanan eşitsizliğe karşı da tepki gösterdiği söylenmektedir. Kilise için, İsa'nın kadınları öğretilerini takibe davet etmesi, onun döneminin gelenek ve bakış açısının çok ötesinde hareket ettiğini göstermektedir. Kiliseye göre İsa, ruhanlığı erkeklere hasrettiyse bunu kendi özgür iradesiyle yapmıştır ve hiçbir zaman emir ve seçimlerinde kadınları aşağılayıcı bir tutum sergilememiştir.

İsa'nın neden sadece erkekleri ruhanlığa kabul ettiğinin sebeplerine dair bildiride şu ifadelerle yer verilmektedir:

Rahip İsa'nın Kilise ile olan ilişkisini temsil eder. Bu ilişki doğasında bir nikahtır ki İsa damat kilise de gelindir (Matta 9:15; Yuhanna 3:29; Korintlilere II. Mektup 11:2; Efeslilere 5:25). İsa ile kilise arasındaki ilişki sakramental emirleri geçerli bir şekilde açıkladığından İsa'yı bir erkeğin temsil etmesi gereklidir. Cinsler arasındaki ayrım bu nedenle çok önemlidir ve bu özelliği hiçe saymak sakramentlerin altını oymak anlamına gelmektedir. Belirtiler işaretlerin temel doğası sakramentlerin olmazsa olmazıdır. Örneğin vaftiz suyla gerçekleştirilmelidir, her ne kadar daha pahalı olsa da yağla vaftiz gerçekleştirilemez. Benzer şe-

4) “Declaration Inter Insigniores On The Question of Admission of Women to The Ministerial Priesthood”, www.vatican.va, 24.12.2017.

kilde ruhanlık sakramenti de kişisel değeri sorgulamadan erkeklerle gerçekleştirilebilir. Ruhbanlar İsa'nın şahsiyetinde baş görevini yerine getirmek üzere atanır ve kutsanırlar. Böylece İsa'nın otoritesini paylaşmalarına uygun olarak önderlik görevini tatbik ederler.⁵

Kiliseye göre kadınların gerçek tekâmülü kendi niteliklerine uygun olan şeylerin teşvikiyle doğru orantılıdır. Kadının erkekten farklı yaratılmış olması, farklı misyonlar yüklenmesi ondan aşağı statüde olduğu anlamına gelmemektedir. Kilise içerisinde kendi niteliklerine uygun olarak hizmet etmesi kadının kişiliğini geliştirmesinin yolunu açmaktadır.

İsa'nın ruhanlık vazifesini kadınlara vermemiş olmasıyla onları aşağı statüde görmesi, kendilerine ait bir haktan mahrum etmesi yahut kadın erkek eşitliğini ihlal ettiği anlamına gelmediği belirtilmektedir. Bu doğrultuda İsa ruhanlık vazifesini erkekler için tayin etmekle onları amir veya üstün kılmaya niyet etmemiş, sadece onları Mesih modelliğinde mütevazı bir hizmete çağırmıştır. (Markos 10/45; Matta 20/28) Kiliseye göre İsa'nın, kendi kişiliklerine uygun bir misyon vererek kadınları ayırması, onların itibarını artırmış ve böylece kilise içindeki özgünlük haklarını tasdik etmiştir.

Yine İsa Mesih'in annesi olma misyonuyla Meryem'in, kilisede kadına verilen itibarın, saygının örneğini tamamladığı belirtilmektedir. Meryem ruhanlık vazifesi için çağrılmamıştı. Fakat üstlendiği misyonun ruhanlık görevinden daha değersiz değil, aksine bu görevden daha üstün olduğu ifade edilir. Meryem, İsa Mesih'in annesi olarak annelik misyonunun en üst seviyesini kabul etmişti ve bu sayede teotokos (Tanrı doğuran) olarak nitelendirilmişti. Kilise içindeki birçok kadın tarafından üstlenilen annelik misyonu içinde aynı itibardan söz edilebilir. Bu durumla da kadınların İsa tarafından Kilise ve tüm yaratılmışların üstünde parıldayan Meryem'in muhteşem aydınlığı içine yerleştirildiği belirtilir. Böylece Katolik Kilisesine göre Meryem'in havari olarak seçilmemesi yahut ruhanlık vazifesine getirilmemiş olması açıkça göstermektedir ki; kadınların ruhanlığa seçilmemesi itibarlarının az görüldüğü ya da onlara karşı ayırım yapıldığı anlamına gelmemektedir. Onlara göre kilisenin ruhanlık ile ilgili pratikleri, sadece İsa'ya atfen uygulanan planın sadık bir şekilde yerine getirilmesiyle alakalıdır.

Anglikan toplumu içinde kadınların ruhanlığa atanması konusu gündeme geldiğinde Papa VI. Paul, sadece apostolik geleneğin muhafazasını üstlenmiş olmasından değil aynı zamanda Hıristiyan toplumunun birliği yolunda yeni bir engeli uzaklaştırma çerçevesinde Anglikanlara Katolik Kilisesi'nin konumunu hatırlatarak:

“Kilise oldukça köklü sebeplere dayanarak kadınların ruhanlığa atanmalarını kabul etmemektedir. Kutsal metinlerde İsa'nın havarilerini yalnız erkekler arasından seçmiş olduğunun kaydedilmiş olması ile Kilisenin İsa'nın bu görev için sadece erkekleri seçmesini örnek alarak,

5) “Declaration Inter Insigniores On The Question of Admission of Women to The Ministerial Priesthood”, www.vatican.va, 24.12.2017.

Tanrının kendi kilisesi ile ilgili planına uygun olarak kadınların ruhbanlık dışında tutulması uygulamasının mütemadiyen devam etmiş olması bu sebepler arasında sayılabilir⁶ demektir.

Bu anlatılanlar çerçevesinde kökenini İsa'nın oluşturduğu bir kurum olduğundan Kilise, kadınları ruhbanlığa atamada kendini yetkili görmemektedir. Yukarıda ifade edildiği gibi İsa'nın bu konudaki uygulamasının kadınlarla ilgili olarak kendi dönemine has sosyolojik ve kültürel gerçeklerden kaynaklanmadığı, Kilisenin ana bünyesini oluştururken İsa'nın tamamen kendi hür iradesiyle hareket ettiği kabul edilmektedir. Yine İnciller ve Resullerin İşlerinde, ruhbanlık makamına çağrının Tanrı'nın sonsuzluk planına uygun olarak yapıldığı onaylanmaktadır. Kiliseye göre İsa, Baba ile birlik içinde ve Kutsal Ruh aracılığıyla vasilerini seçmiştir (Luka 6/12-16). Kilise ruhbanlık görevine kabulde İsa'nın kilisenin temelini teşkil eden on iki kişiyi seçimini kalıcı kaide olarak kabul etmektedir. Bu on iki kişinin üstlendikleri görevin bundan sonra Kilise'nin herhangi bir üyesi tarafından yapılabilecek bir fonksiyon olmadığı ifade edilir. Buna göre havarilerde kendi takipçilerini seçerken İsa'yı kendilerine örnek alıp aslına sadık kalarak aynı uygulamayı sürdürmüşlerdir.

Metinlerde ruhbanlık görevini yerine getirme ile alakalı olmasa da kadınların Kilise misyonu içerisinde varlığı ve rolü yeri doldurulamayacak bir gereklilikle devam ettiği belirtilmektedir. Kilise, kadınlardan kendilerine verilen muazzam misyonun farkında olmalarını istemektedir. Günümüzde Kilise'nin doğru çehresinin inananlarca yeniden keşfi ve toplumun yeniden canlandırılmasında kadınların önemli rolleri bulunmaktadır. Son olarak Yeni Ahit ve tüm kilise tarihinin kadınların kilise içinde varlığı, toplumda ve ailede İsa'ya şahitlik etmesinin kanıtlarıyla dolu olduğu söylenmektedir.

Bahsi geçen şahitliğin en önemli kanıtları olarak tarihi süreç içerisinde aziz olarak nitelendirilmiş çeşitli kadınların yaşamları örnek verilmektedir. Aziz Clare bunlardan biridir. O, Fransisken geleneğinde kadınlara yönelik "Order of Poor Ladies" adlı manastır teşkilatını kurarak bir kadın tarafından yazılmış ilk keşişlik klavuzu olarak bilinen *Rule of Life* isimli eseri yazmıştır. Bir diğer önemli örnek Katolik mistisizminin etkin simalarından bir olarak tarihe geçen Aziz Aivalı Teresa'dır. Tefekkür yolu ile benliğin Tanrı ile bütünlüşmesi şeklinde ortaya koyduğu, zahiri öğretinin batini esaslarına vurgu yapan mistisizmi onun karşı reform hareketi içinde Katolik Kilisesinin kabul ettiği etkin bir figür olmasını sağlamıştır. *Libro de la Vida* ve *El Castillo Interior, Camino de Perfection* başta olmak üzere çeşitli eserleri bulunmaktadır. Teresa, ortaya koyduğu doktrinin 'geleneksel Hristiyan öğretisinin özü ve yeni bir biçimi' olması sebebiyle Papa VI. Paul tarafından Kilise Doktoru olarak ilân edilmiştir.⁷ Yine papalık reform döneminde önemli rol oynayan bir başka aziz Sienalı Catherine de de Papa VI. Paul tarafından Kilise

6) "Apostolic Letter Ordinatio Sacerdotalis Of John Paul II To The Bishops Of The Catholic Church On Reserving Priestly Ordination To Men Alone", www.vatican.va, 24.12.2017.

7) Ayrıntılı bilgi için bkz. Shirley du Boulay, *Teresa of Avila An Extraordinary Life*, New York: Blue Bridge Press, 2004.

Doktoru ilan edilen rahibeler arasındadır. Dominikan tarikatına mensup olan Catherine mistik öğretileri ile etrafında birçok öğrenci toplamıştır. *The Dialogue of Divine Providence* isimli yapıtında mistik görüşlerini ele almıştır. Papalık reform döneminde önemli rol oynadığı ifade edilen Aziz Catehrine'nin Papa II. Gregory'i (1336-1378) Fransa'daki Avignon'dan ayrılıp Roma'ya dönmesi için uzun süre ikna etmeye çalıştığı ve yaptığı lobi faaliyetlerinin 1377 yılında Papa'nın Roma'ya dönmesinde etkili olduğu belirtilmiştir.⁸ Hıristiyanlıkta azizlik, "Onlar da gerçekte kutsal kılınsınlar diye kendimi onların uğruna adıyorum" (Yuhanna 17/19) diyen İsa Mesih'in kutsallığı üzerine temellendirilmektedir. Bu bakımdan kutsallık kendisini insanlık için feda eden İsa Mesih aracılığı ile sağlanabilmekte ve azizlik kişiye İlahi kutsiyeti bünyesinde barındıran bir nitelik kazandırmaktadır. Bu çerçevede yukarıda bahsi geçen kadınlar ile birlikte daha birçok azizin kilise tarihi içerisinde belirleyici rol oynayıp üstün değere sahip görevleri yerine getirdikleri ifade edilmektedir.

Sonuç

Dünyevi yaşam ile dini yaşam arasında aracılık işlevi gören ruhbanlık kurumu Hıristiyanlık için büyük öneme sahiptir. Çünkü bu dine göre ruhbanlar İsa Mesih'in yeryüzündeki temsilcileridir. Bu çerçevede ruhbanlığın kökeni Hıristiyan tebliğinin havarilere devredilmesi geleneğine kadar dayandırılmaktadır. Yeni Ahit metinlerine göre İsa, havarilerine "Baba beni gönderdiği gibi ben de sizi gönderiyorum. Bunu dediği zaman onlara üfürdü ve Ruhülkudüsü alın dedi" (Yuhanna 20/21) ve "İmdi siz gidip bütün milletleri şakirt edinin. Onları Baba, Oğul ve Ruhülkudüs adına vaftiz edin; size emrettiğim herşeyi tutmalarını öğretin; işte ben bütün günler dünyanın sonuna kadar beraberim" (Matta 28/19-20) diyerek onları Hıristiyanlığı öğretmek ve dinsel açıdan idare etmekle görevlendirmiştir. Havariler de İsa'dan aldıkları bu yetkiyi sonraki nesillere devretmiş ve bu suretle Kilise içerisinde günümüze kadar devam eden ruhbanlık teşkilatı oluşmuştur. Netice itibarıyla Kilisenin, İsa Mesih'ten ilahi görevi yerine getirecek vasıtaları almış olup bu yolla yeryüzünde Mesih'in görevini sürdürdüğü, dolayısıyla ilahi otoriteyi temsil ettiği kabul edilmektedir. Bu nedenle ruhban sınıfının dini yaşamın icra ve ifasında önemli görevleri bulunmaktadır. Mesih'e yeni müritler kazandıran imanın habercileri olarak görülen ruhbanların en temel görevi İsa'nın buyruğu gereğince Tanrı'nın İncil'ini tüm insanlara bildirmektir.

Bununla birlikte Katolik kilisesine göre İsa'nın bu görevi sadece erkeklere tevdi ettiği bu nedenle kilisede kadınların ruhbanlığa atanmasının müzakere dahi edilemeyeceği belirtilmektedir. Onlara göre ruhbanlık görevi herhangi birinin sosyolojik bir kriter ya da yasal bir prosedür gözüyle bakabileceği bir olgu değil, İsa'nın vasiyetine itaat ile ilgili bir olgudur. Bu çerçevede öğretilerini takibe kadınları da çağırılmış ve her zaman onlarla işbirliğine istekli olmasına rağmen İsa, kadınları ruhbanlık görevini emanet ettiği grup

8) Ayrıntılı bilgi için bkz. Catherine of Siena, *The Dialogue*, trans. Suzanne Noffke, New York: Paulist Press, 1980.

içerisine yer almaya çağırılmamış ve buna izin vermemiştir. İsa ruhbanlık görevini sadece erkeklere tevdi etmiştir. Kiliseye göre izlenmesi gereken buyruklar olarak yorumlanan Hıristiyan geleneğindeki kayda değer olaylar yanında İsa'nın bir bütün olarak tüm davranışları onun bu vasiyeti doğrultusunda olmuştur. Nitekim İncil'in, İsa'nın vaaz misyonu için asla bir kadını görevlendirmedini bildirdiğini söylemektedirler. Hepsi erkek olan on iki kişinin seçiminde de (Luka 9/1-6), aralarında kadın bulunmayan yetmiş iki kişinin seçiminde de İsa'nın bu vasiyetinin görüldüğünü düşünmektedirler (Luka 10/1-20). Sonuç itibariyle Katolik Kilisesi, kökenini İsa'nın oluşturduğu bir kurum olarak kabul ettiğinden, kendini kadınları ruhbanlığa atamada yetkili görmemektedir. Bu nedene dayanarak şimdiye kadar kadınların ruhbanlık görevine atanıp takdis edilmesini onaylamamış olan Katolik Kilisesi günümüzde de aynı sebepleri gerekçe göstererek bu uygulamasını devam ettirmektedir.

Kaynakça

- Apostolic Letter Ordinatio Sacerdotalis of John Paul II to the Bishops of the Catholic Church on Reserving Priestly Ordination to Men Alone*, https://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/en/apost_letters/1994/documents/hf_jp-ii_apl_19940522_ordinatio-sacerdotalis.html, 24.12.2017.
- Aydın, M. (1997). Vatikan ruhani devletinin idari yapısı. *Diyanet İlmî Dergi*, 3, s. 4.
- Aydın, M. (2005). *Ansiklopedik dinler sözlüğü*, Konya: Nüve Kültür Merkezi Yayınları
- Bihlmeyer, K., Tuchle, H. (1971). *IV. yüzyıllarda Hıristiyanlık*, Çev. Antun Göral. İstanbul: Güle Matbaası.
- Boulay, S. du (2004). *Teresa of Avila an extraordinary life*, New York: Blue Bridge Press.
- Catechism of The Catholic Church* (1994). Vatican: Libreria Editrice Vaticana.
- Catherine of Siena (1980). *The dialogue*, trans. Suzanne Noffke vd. New York: Paulist Press, 1980.
- Declaration Inter Insigniores On the Question of Admission of Women to the Women And the Ministerial Priesthood, http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19761015_inter-insigniores_en.html, 24.12.2017.
- El- İsfâhani, R. (2006). *Müfredât Kur'ân ıstılahları sözlüğü C.1*, Terc. Abdülbaki Güneş vd. İstanbul: Çıra Yayınları.
- Harman, Ö. F. (1997). Harun, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 16: 254-256) içinde, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Harman, Ö. F. (2001). Kahin, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (C. 24: 170-171) içinde, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

- Işık, H. (2006). *Papalık tarihi*. İstanbul: Ozan Yayıncılık.
- Knife, D. M. (1987). Hindu priesthood, *Encyclopedia of Religion*, in (Vol. XI: 539). Ed. Mircea Eliade, New York: Macmillan.
- Laing, G. S. (1951). Priesthood (Roman). *Encyclopedia of Religion and Ethics*, in (Vol. X: 325-326). Ed. James Hasting. New York: Charles Scribner's Sons.
- Macleane, A. J. (1951). Ministry (Early Christian), *Encyclopedia of Religion and Ethics*, in (Vol. VIII: 660-669.), Ed. James Hasting, New York: Charles Scribner's Sons.
- Malcolm, D. (2006). *Önderlik ilk kilisede yönetim ve düzen*. Çev: Turgay Üçal. İstanbul: Haberci Basın Yayın.
- Oxtoby, W. G. (1987). Priesthood: An overview, *Encyclopedia of Religion*, in (Vol. XI, 528-534). Ed. Mircea Eliade, New York: Macmillan.
- Özen, A. (2001). *Yahudilikte ibadet*, İstanbul: Ayışığı Kitapları.
- Paul, Robert S. (1987). Ministry, *Encyclopedia of Religion*, in (Vol. IX, s. 538.) Ed. Mircea Eliade, New York: Macmillan.
- Priesthood, Catholic Encyclopedia, <http://www.newadvent.org/cathen/index.html>. 14.04.2018.
- Salar, Ha. (2008). *Hıristiyanlık'ta ruhanlığın kökenleri ve ruhanlık sınıfı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Dinler Tarihi Bilim Dalı, Konya.
- Sarıkcıoğlu, E. (1983). *Dinler tarihine giriş*. İstanbul: Otağ Yayınları.
- Tümer, G., Küçük, A. (2002). *Dinler tarihi*, Ankara: Ocak Yayınları.
- Woodhead, L. (2006). *Hıristiyanlık*. Çev. Sevdâ Çalışkan, Ankara: Dost Kitabevi.

